

No 50 (2020)

P.4

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Mamonov K., Grytskov E., Velichko V.

DETERMINING THE FACTORS OF FORMATION AND
USE OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF
CONSTRUCTION COMPANIES..... 3

Baldynyuk V., Tomashuk I.

USE OF LAND RESOURCE POTENTIAL OF RURAL
TERRITORIES OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF
TRANSFORMATION CHANGES..... 6

Tomchuk O.

SALES COST ANALYSIS AS A DIRECTION OF EFFICIENCY
EVALUATION SALES ACTIVITIES AND ITS
IMPROVEMENT 17

Fushtej L.

THE WORLD MEAT MARKET
AND UKRAINE'S PLACE IN IT 30

JURIDICAL SCIENCES

Sukiasyan V.

SECURITY OF CRIMINAL INVESTIGATION IN ECHR
PRACTICE 39

Davydovych K.

CERTAIN LEGAL ASPECTS OF REGULATION OF
NATURAL PLANT RESOURCES REPRODUCTION..... 42

Kostanyan G., Kazanchian L.

GENERAL CHARACTERISTICS OF LEGISLATION
PROCESS IN THE REPUBLIC OF ARMENIA 46

Peliukh O.

PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF TEMPORARY
RESTRICTION OF CONSTITUTIONAL HUMAN RIGHTS
AND FREEDOMS IN THE PROCESS OF
COUNTERINTELLIGENCE 50

Polunina L.,

QUESTIONS OF METHODS OF INVESTIGATION OF
CRIMINAL OFFENSES IN THE FIELD OF ILLEGAL USE OF
COMMERCIAL OR BANKING SECRET 55

Palij L.

SUBJECTS OF ADMINISTRATIVE ACTIVITY REGARDING
ENSURING OF CUSTOMS SECURITY AND THEIR
COMPETENCE IN THE CONTEXT OF NATIONAL
SECURITY GUARANTEE 57

Homutjans'kyj V.

THE ESSENCE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL
COUNTERFEITING OF VIOLATIONS OF CUSTOMS
RULES: CERTAIN SCIENTIFIC APPROACHES TO
DISCLOSURE 62

СВІТОВИЙ РИНОК М'ЯСА ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ НА НЬОМУ

Фущей Л.Л.

Аспірантка Вінницького національного аграрного університету

THE WORLD MEAT MARKET AND UKRAINE'S PLACE IN IT

Fushtei L.

Graduate student of Vinnytsia National Agrarian University

Анотація

У статті розглянуто динаміку розвитку на світовому ринку м'яса. Викладено результати дослідження основних тенденцій на світовому ринку м'яса та вказано на основні проблеми, що негативно впливають на м'ясну галузь вітчизняного ринку. Ринок м'яса є важливим сегментом продовольчого ринку та представляє собою важливу сферу прояву економічних відносин між товаровиробниками та споживачами м'яса. Головною метою таких відносин є пропозиція м'яса та продуктів його переробки, а з іншого погодження інтересів всіх учасників ринку. Розвиток м'ясного ринку визначає ключові аспекти економічної стратегії аграрної сфери країни. За масштабами необхідності державної участі у його регулюванні він випереджає ринки інших видів продовольства. Доведено, що не дивлячись на перспективність і важливість для економіки даної галузі, в Україні виробництво м'яса за видами зменшується, скорочується поголів'я худоби та птиці, знижується їх продуктивність.

Abstract

The article considers the dynamics of development in the world meat market. The results of the study of the main trends in the world meat market are presented and the main problems that negatively affect the meat industry of the domestic market are indicated. The meat market is an important segment of the food market and is an important area of economic relations between meat producers and consumers. The main purpose of such relations is to offer meat and products of its processing, and on the other hand to reconcile the interests of all market participants. The development of the meat market determines the key aspects of the economic strategy of the agricultural sector of the country. In terms of the need for state participation in its regulation, it is ahead of the markets of other foods. It is proved that despite the prospects and importance for the economy of this industry, in Ukraine, meat production by species is declining, livestock and poultry are declining, their productivity is declining.

Ключові слова: виробництво, експорт, імпорт, м'ясопродуктовий підкомплекс, розвиток, динаміка.

Keywords: production, export, import, meat subcomplex, development, dynamics.

М'ясо та м'ясопродукти є головним продуктом харчування більшості верств населення, а тому, його виробництво займає стратегічно важливе соціально-економічне значення. Ринок м'яса є індикатором стану розвитку багатьох галузей АПК, а також характеризує купівельну спроможність та добробут населення, через що привертає увагу аналітиків та експертів. Слід зазначити, що саме ринок м'яса є стратегічно важливим і значимим для забезпечення продовольчої безпеки держави. Під ринком продукції м'ясного скотарства слід розуміти сукупність відносин обміну як всередині м'ясопродуктового підкомплексу, так і між підкомплексом і споживачами продукції, які знаходяться за його межами. Ринок продукції м'ясного скотарства виконує такі функції: регулює виробництво, інформує товаровиробників про попит і пропозицію на продукцію; стимулює зростання обсягів виробництва за допомогою раціонального використання матеріальних ресурсів; сприяє стабілізації цін на продукцію галузі; виступає у ролі потужного важеля зниження витрат виробництва на одиницю продукції; забезпечує одержання прибутку кожному ефективно

працюючому підприємству; сприяє прискоренню науково-технічного прогресу в галузі [1].

Підвищення добробуту населення і пов'язані з ним зміни структури попиту на продовольство визначають випереджаючі темпи зростання і переважання тваринництва над рослинництвом в більшості розвинених країн. У деяких з них на тваринницьку продукцію припадало до 60% валового сільськогосподарського продукту. Зростання чисельності і доходів населення в країнах, що розвиваються також підсилюють тенденцію до збільшення споживання тваринного протеїну на душу населення.

Світове виробництво м'яса зростало впродовж останніх 20 років у середньому на 2,1% в рік, згідно з даними OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025. Найбільшими темпами зростало виробництво м'яса птиці – на 3,6% в рік. Найповільніше зростало виробництво яловичини (включаючи м'ясо буйволів) – у середньому на 1% в рік. Разом з тим, частки яловичини і свинини в загальному виробництві м'яса скорочувались [2].

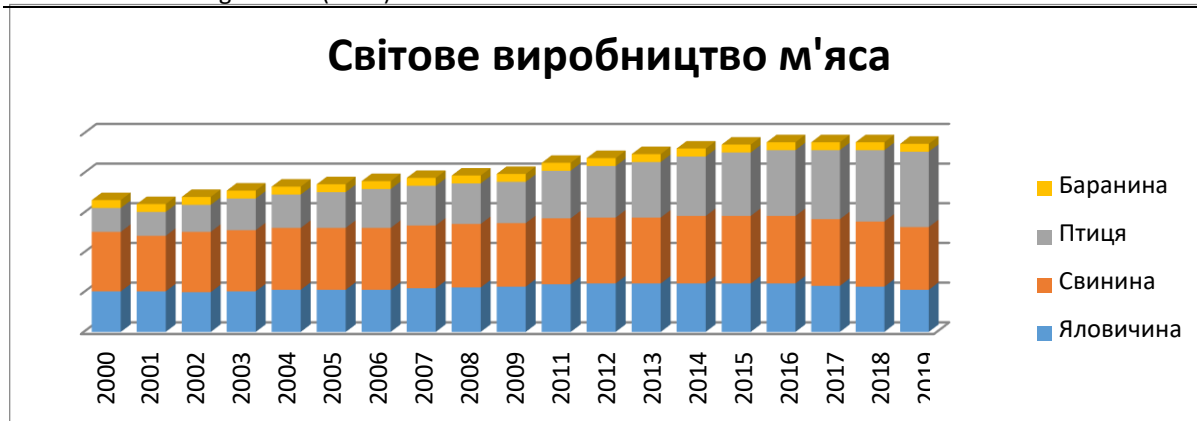

Рис. 6 Світове виробництво м'яса

Джерело: [8].

У багатьох державах розраховуються науково обгрунтовані норми споживання основних продуктів харчування на основі врахування традицій країн, кліматичних та інших умов. Наприклад, у багатьох країнах Заходу високий рівень розвитку сільського господарства і ввезення продовольства з-за кордону забезпечують споживання в середньому на душу населення вище раціональних норм. А в окремих країнах Азії, Африки, Латинської Америки споживання продуктів харчування на душу

населення істотно нижче необхідної норми. Найбільшими споживачами м'яса є громадяни США – на них припадає близько 120 кг на душу населення в рік., Угорщина – 82 кг, Австралія – 106 кг, Данія – 95 і Канада – 98 кг. У країнах ЄС у середньому споживають близько 87 кг м'яса з розрахунку на душу населення, у країнах Східної Європи (у тому числі й у країнах, що недавно приєдналися до Євросоюзу) не більше 79 кг, Бразилії близько 62 кг, у Індії близько 35 кг, у Китаї – 38 кг [1].

Рис.1 Світове споживання м'яса на душу населення.

Джерело: Сформовано автором на основі [5].

У обсягах споживання м'яса лідери ті ж самі, що і у виробництві. Загалом, це заможні країни або країни з великою кількістю населення. До перелічених країн варто додати В'єтнам, як четверту за обсягами споживання свинини країну після Китаю, ЄС та США, і Російську Федерацію, яка входить в

п'ятірку найбільших споживачів свинини і м'яса птиці. Україна не є великим споживачем м'яса, оскільки не може вважатися заможною країною. Якщо ж виключити вплив населення з порівняння, тобто взяти розрахунок споживання на душу населення, то картина стає більш показовою [2].

Рис. Світове споживання яловичини на душу населення.

Джерело: Сформовано автором на основі [2].

Рис. Світове споживання свинини на душу населення.

Джерело: Сформовано автором на основі [2].

Рис. Світове споживання м'яса птиці на душу населення.

Джерело: Сформовано автором на основі [2].

В такому зрізі з'являються вже інші лідери і місце України відображує реальний інтерес українців до того чи іншого м'яса. Так, за споживанням яловичини та свинини наша країна дійсно далеко позаду, нижче навіть середньосвітового значення, але м'ясом птиці ситуація вже краща. За споживанням м'яса птиці на душу населення Україна навіть випереджає ЄС.

Нині в Україні основною проблемою для населення є не фізична відсутність продуктів харчування, а обмежені економічні можливості їх придбання. Звідси постає проблема забезпечення населення країни науково обгрунтованої потреби у продуктах харчування для забезпечення активного та здорового життя, щоб отримувати з продуктами харчування необхідну кількість калорій. Важливими чинниками соціального аспекту забезпечення продовольчої безпеки є фізична й економічна доступність населення до продуктів харчування [9].

М'ясо птиці чи не єдина галузь у тваринництві яка демонструє стабільний розвиток. Виробництво м'яса птиці з року в рік росте, збільшуються також обсяги експорту даного виду м'ясної продукції, як і розширюється його географія. Попит на дану продукцію на вітчизняному ринку також росте за рахунок найнижчої ціни порівняно зі свининою та яловичиною.

Загальна чисельність свійської птиці стабільно зростає протягом останніх трьох років. У 2019 році приріст на господарствах усіх категорій склав 4,6%

(210,4 млн голів проти 201,1 млн голів у 2018 році). Найчисельніше поголів'я зафіксовано на господарствах усіх категорій Вінницької (37,4 млн голів), Черкаської (25,99 млн голів), Київської (25,4 млн голів) і Дніпропетровській (19,5 млн голів) областях.

У промисловому секторі чисельність зросла до 124,6 млн голів, або на 7,8%, якщо порівнювати з показниками 2018 року (115,6 млн голів). Позитивній динаміці сприяв приріст на підприємствах п'ятнадцяти областей України. Найбільше зростання зафіксовано у Вінницькій (приріст 9,4 млн голів), Черкаській (приріст 1,8 млн голів) і Харківській (приріст 1,2 млн голів).

Зростання на господарствах населення у 2019 становить 0,4% (85,8 млн голів проти 85,5 млн у 2018 році). Найбільший приріст відбувся в Київській (приріст 411 тис. голів), Дніпропетровській (приріст 302,5 тис. голів), Львівській (приріст 188 тис. голів) і Черкаській (приріст 178 тис. голів) областях.

Загалом виробництво м'яса та субпродуктів птиці у 2019 році склав 100,7 тис. т в місяць.

Україна експортувала на 23,3% більше м'яса птиці, ніж торік. Натуральний обсяг експорту склав 408 тис. т. Топ-3 покупці - Нідерланди, Словаччина, Саудівська Аравія. Імпорт теж трохи зріс — із 133 до 136 тис. т. Україна переважно купувала м'ясо птиці в Польщі, Німеччині та Угорщині [10].

	РІК	КІЛЬКІСТЬ (тис.т)	%
ЕКСПОРТ (Топ-3 покупці - Нідерланди, Словаччина, Саудівська Аравія)	2019	408	23,3% ↑
	2018	331	
ІМПОРТ (Топ-3 продавці - Польща, Німеччина та Угорщина.)	2019	136	2,3% ↑
	2018	133	

Рис. Експорт й імпорт м'яса птиці

Джерело: [10].

Географія ТОП-імпортерів м'яса птиці вражає своєю різноманітністю. Чотири світових лідери – це Саудівська Аравія, Мексика, ЄС і В'єтнам – імпортують по 800-900 тис. тонн на рік, що становить 7%- 8% від загального світового обсягу торгівлі. При цьому всі ці країни за винятком ЄС продовжують збільшувати закупівлі. Цікавими представниками ТОП-10 імпортерів м'яса птиці є ПАР і Філіппіни. Вони відносно нові гравці на цьому ринку, які стрімко збільшують імпорт. Україна наразі не є великим імпортером м'яса, оскільки суттєво скоротила закупівлі, починаючи з 2013 р. Імпорт яловичини і свинини впав майже до нуля через низький внутрішній попит. В той же час, останніми роками в країну завозиться 60-90 тис. тонн м'яса птиці. Дивна, на перший погляд, ситуація (Україна є помітним виробником курятини і входить до ТОП-10 її світових експортерів) пояснюється тим, що імпортується дешева сировина для м'ясопереробної галузі у вигляді м'яса механічного обвалювання і пташиних субпродуктів [2]. Щодо виробництва м'яса птиці, тут безумовними лідерами є США і Китай, частка яких становить 20,0 та 17,9% відповідно. За обсягами експорту лідирують Бразилія та США (у світовому експорті частка цих двох країн досягає 33,6 і 32,1% відповідно), а також ЄС (9,6%) і Китай (9,3%). Основні імпортери м'яса птиці – Китай

(16,7%), Японія (8,4%), країни ЄС (7,0%) та Російська Федерація (5,9%). У структурі торгівлі м'яса найбільшою є частка м'яса птиці – 44,5% [4].

В Україні в 2019 році налічувалось 3,7 млн голів ВРХ, що на 3,5% менше ніж у 2018 році (3,86 млн голів).

Більше половини від усієї чисельності поголів'я становлять корови – 1,9 млн голів. В 2019 році серед чисельності ВРХ відбулося зменшення на 3% у порівнянні з 2018 роком (1,930 млн голів проти 2,012 млн голів).

Чисельність ВРХ у промисловому секторі знизилась на 4,6% (1,134 млн голів у 2019 році проти 1,189 млн голів у 2018 році). Найбільша чисельність поголів'я відзначається в трьох областях: Полтавській (139 тис. голів; - 5,6%), Черкаській (115,3 тис. голів; -2,4%), Чернігівській (5,4%). Розглядаючи динаміку поголів'я корів, варто звернути увагу на його зменшення на 3,5% (460 тис. голів проти 477 тис. голів у 2018 році).

Основна частина ВРХ зосереджена в господарствах населення (близько 70% всього поголів'я ВРХ і 76% корів). Загальна чисельність ВРХ на господарствах населення склала 2,595 млн. голів, що на 3% менші у порівнянні з 2018 роком [11].

Найбільший виробник яловичини у світі – США (18,5% світового виробництва), Бразилія (14,4%), Європейський Союз (12,2%), Китай (8,6%), Індія (4,1%), Аргентина (4,0%).

Рис.2 Виробництво яловичини у світі

Джерело: Сформовано автором на основі [5].

Найбільші обсяги експорту припадають на Бразилію (19,7%), Австралію (16,6%), США (14,3%) та Індію (9,5%), імпорту – на США (13,7%), Російську Федерацію (11,3%), Японію (10,0%), Європейський Союз (6,1%). Основна частка світового виробництва свинини залишається за Китаєм (47,6%), Європейським Союзом (20,6%) та США (9,3%). Найбільшими світовими експортерами свинини є США (29,1%), Європейський Союз (28,5%), Канада (17,1%) та Бразилія (10,3%), імпортерами – Японія (19,8%), Китай (14,5%), Російська Федерація (13,9%) та Мексика (9,7%).

За результатами дослідження ринку яловичини можна зробити висновок про те, що найближчим часом скорочення внутрішнього попиту буде компенсуватися розширенням експортних поставок. Запорукою успішного розвитку для вітчизняних виробників є освоєння методів переробки яловичини, що забезпечують сучасні стандарти якості [12].

Найбільшими виробниками яловичини в світі є США (15% світового виробництва у 2015 р.), Бразилія (14%), ЄС (12%) і Китай (10%). Інші країни йдуть з великим відривом від цієї четвірки, яка забезпечує близько половини світового виробництва. Україна не є помітним виробником цього м'яса у світових масштабах, її частка становить менше 1% [2].

Щодо виробництва свинини, то у 2019 році вітчизняне поголів'я свиней склало 6,02 млн. гол, що на 0,6 % нижче чисельності у 2018 році (6,05 млн. гол). Чисельність у господарствах населення стабільно знижується – на 6,1% до 2,5 млн. голів, в той час як промислове поголів'я поступово відновлюється за рахунок імпорту живця.

Найбільше за даний період зменшилось поголів'я в Одеській, Херсонській, дніпропетровській та Тернопільській областях. Серед фермерських підприємств найбільше зростання відбулось у Харківській, Чернівецькій, Закарпатській та Львівській областях.

Серед фермерським господарств найбільше зростання у 2019 році зафіксовано в таких областях: Львівській (приріст 50,7 тис. голів), Київській (приріст 38,3 тис. голів), Черкаській (приріст 19,4 тис. голів), Івано-Франківській (приріст 18,8 тис. голів), Чернігівській (приріст 17,9 тис. голів), Чернівецькій (приріст 15 тис. голів) [7].

Свинина для українців раніше була основним видом м'яса. Останніми роками у зв'язку із занадто високими цінами на свинину, яловичину і телятину порівняно з цінами на м'ясо птиці, саме останнє стало найбільш доступним, а отже, і вживаним. Власне виробництво забезпечило 92,2 % фонду споживання. Для України характерне недовиробництво свинини [13].

Першим номером у виробництві свинини в світі є Китай з часткою 47%. Далі йдуть ЄС (20%) і США (9%). Україна далеко позаду – 0,7%.

Серед імпортерів свинини найбільшими є Японія (16%) і Китай (13%). Стабільна Японія не дуже часто потрапляє у ринкові новини, на відміну від Китаю, в якому кожна зміна в регулюванні імпорту

або підтримці місцевого тваринництва суттєво впливає на ціни свинини по всьому світу. Так, саме зменшення імпорту Китаєм було однією з причин рекордно високих світових цін на свинину в 2014 р. Імпорт свинини до В'єтнаму не є таким суттєвим, як імпорт яловичини, оскільки країна успішно виробляє це м'ясо [2].

Український експорт переживає перехідний період своєї історії. Після втрати ринку Росії перед переробниками гостро постало питання пошуку альтернативи. Зростаючі ціни на м'ясу продукцію і низькі заробітні плати населення призводять до зниження попиту і як наслідок низьких прибутків переробників на внутрішньому ринку. Для сьогоднішнього вихід на зовнішні ринки вже не тільки підвищення іміджу на внутрішньому – це економічний добробут держави. Одне із рішень даної ситуації для України – нарощувати об'єми експорту. Україні необхідно виходити на зовнішні ринки з готовою продукцією, яка дійсно може принести економічну незалежність держави. Наразі загальний об'єм експорту готової продукції 6,8%, тоді як у розвинених країнах загальний об'єм експорту готової продукції сягає 90%. Щоб вивести продукцію на зовнішній ринок потрібно підвищувати стандарти, змінювати обладнання, технології та підходи до виробництва і головне виробляти продукт, який є конкурентоспроможним на кожному конкретному ринку. Тому потрібне довготривале дослідження актуального м'ясного ринку та інвестиції. Кожне підприємство - це окрема структура організму держави, і для того щоб забезпечувати свій сталий розвиток потрібно виходити на зовнішні ринки. У якості найбільш перспективних регіонів є Африка, Азія, Близький Схід – завдяки їх величезному, швидкозростаючому і відносно невибагливому попиту. Ринки більшості країн крім того, ще не є висококонкурентними і з задоволенням розглянуть пропозиції українських постачальників. Кожен з виробників ринку повинен зрозуміти, що якість продукції не гарантує можливості успішного результату та високого і сталого попиту на закордонних ринках. Щоб мати високі прибутки потрібно постійно інвестувати в свою діяльність, вивчаючи культуру споживання. Для того щоб бути успішним, потрібно виготовляти і поставляти якісну продукцію за низькими цінами і добре спланованим маркетингом.

У загальній структурі вітчизняного виробництва м'яса 56 % становить птиця, 14% – свинина та 5% – яловичина й телятина. Відзначається чітка тенденція скорочення виробництва останніх і нарощування м'яса птиці. Найефективнішим в Україні є ринок м'яса птиці: тут відсутні суттєві проблемні питання щодо виробництва, якості, збуту чи експорту продукції. Найбільш проблемним сегментом натовість залишається виробництво яловичини й телятини – воно є низько-ефективним і майже на 3/4 сконцентровано в господарствах приватного сектора. Розвиток галузі з урахуванням світових тенденцій, орієнтація на потреби споживчого ринку є складним, проте стратегічно важливим питанням [6].

Рис. 5 Виробництво м'яса та м'ясопродуктів у 2017 році

Джерело: [7].

Рис. 5 Виробництво м'яса та м'ясопродуктів у 2018 році

Джерело: [7].

Рис. 5 Виробництво м'яса та м'ясопродуктів у 2019 році

Джерело: [7].

Ринок яловичини, через стійку тенденцію скорочення виробництва став найбільш проблемним сегментом галузі. Така тенденція пояснюється тим, що у населення зменшується купівельна спроможність, а враховуючи цінову політику на ринку м'яса, яловичина є найдорожчим видом м'яса, через що фактично українці не можуть собі дозволити в достатній кількості споживати всі види червоного м'яса. Що ж до виробників яловичини, то більшість з них працюючи на внутрішньому ринку являються на грані рентабельності через низьку купівельну спроможність населення та відсутність державної підтримки [6].

Драйвером для розвитку виробництва української яловичини в умовах низького внутрішнього попиту є знаходження нових і розширення існуючих каналів її експорту. Обсяг поставок на міжнародні ринки становить 30-40 тис. тонн на рік і перспективи зростання на цьому напрямі значні. Країни Азії та Близького Сходу готові закуповувати великі обсяги даного виду продукту.

Для реалізації експортного потенціалу, вітчизняним виробникам необхідно адаптувати своє виробництво під міжнародні вимоги, а саме: 1. підвищення якості та глибини переробки м'яса, адже його транспортування на великі відстані можливе лише в замороженому вигляді. 2. важливим є проведення як на державному рівні, так і на рівні окремих господарств заходів щодо запобігання поширенню небезпечних захворювань тварин. Визнання України країною з контрольованим ризиком захворювань сприятиме кращому просуванню нашої яловичини на зовнішніх ринках.

В Україні не дивлячись на те, що попит на свинину та яловичину постійно зростають, саме ці галузі м'ясопродуктового підкомплексу перебувають у кризовому стані і їх виробництво постійно скорочується.

Дослідження показують, що м'ясопродуктовий підкомплекс України розвивається лише за рахунок виробництва та переробки м'яса птиці. Для збалансування виробництва м'яса потрібно здійснити цілий комплекс заходів, які будуть спрямовані на розвиток саме цієї галузі виробництва.

Отже, м'ясопродуктовий підкомплекс України може стати прибутковим та конкурентоспроможним, але для цього потрібно здійснити ряд організаційно-економічних заходів, які сприятимуть розвитку ринку м'яса та формувати експортний потенціал даної галузі. В Україні значна частина виробництва м'ясної продукції, зокрема яловичини та свинини, зосереджена в приватних господарствах населення, тому для розвитку даної галузі доцільно здійснити такі економічно-організаційні заходи, як: надати державну допомогу виробникам свинини та яловичини для збільшення обсягів виробництва; сприяти залученню інвестицій саме в м'ясну галузь України; розвивати мережі збуту для невеликих приватних господарств, оскільки саме вони на сьогодні являються найбільшими виробниками м'ясної продукції [3].

Висновки. М'ясопродуктовий підкомплекс є однією з головних ланок економіки та у багатьох країнах світу саме ця галузь є однією з найприбутковіших і перспективних напрямків агробізнесу. Протягом останніх років Україна активно нарощує зовнішні поставки окремих видів м'яса та субпродуктів. Домінує в структурі експорту м'ясо птиці, частка якого складає близько 80%.

За нинішніх умов розвиток ринку м'яса відбувається під впливом наступних взаємопов'язаних факторів: низького платоспроможного попиту населення, значна частина якого має доходи нижче прожиткового мінімуму; високої частки імпорту м'ясної продукції, що істотно обмежує можливості

виходу на внутрішній ринок вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників; низького рівня бюджетної підтримки тваринництва у цілому і скотарства зокрема, внаслідок чого виробництво яловичини і телятини хронічно збиткове; відсутність державної стратегії захисту внутрішнього ринку м'яса в цілому і ринку яловичини зокрема [16].

З метою подолання кризової ситуації, що склалася у вітчизняному м'ясопродуктовому підкомплексі, доцільно розробити цільову програму розвитку галузей м'ясного тваринництва, а також стимулювати великотоварне виробництво в спеціалізованих господарствах та тваринницьких комплексах. Утримання конкурентних позицій вітчизняними сільськогосподарськими товаровиробниками на внутрішньому і зовнішніх ринках вимагає суттєвої модернізації виробництва, модернізаційно-іноваційної діяльності, державної підтримки та кредитування, здійснення політики митного протекціонізму та стимулювання експорту.

Список літератури

1. Свиноус І.В. Роль і місце складових ринкової інфраструктури в ланцюгу товароруку тваринницької продукції від ОСГ до кінцевого споживача // І.В. Свиноус, О.А. Шуст, Б.Г. Міхняк // Вісник Хмельницького національного університету, 2010. – № 5. – Т.4. – С.134-137.
2. <https://regionet.org.ua/files/Meat20directory20for20exporter1.pdf>
3. Салькова І.Ю., Фуштей Л.Л. Теоретичні основи та можливості розвитку м'ясопродуктового підкомплексу України / І.Ю. Салькова, Л.Л. Фуштей // Глобальні та національні проблеми економіки: Електронний ресурс . – Режим доступу: <http://globalnational.in.ua/archive/22-2018/44.pdf>
4. Ціхановська В.М. Розвиток агропродовольчого ринку України в умовах глобалізації: монографія / В.М. Ціхановська. – Вінниця: Вінн. міськ. друк., 2014. – 446 с.
5. <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Vlasenko, V. & Levicky, I. (2017). Suchasnyi stan zabezpechennia derzhavy miasom ta tendentsii yoho spozhyvannia naseleenniam Ukrainy [Current state of the country provision with meat and meat consumption tendencies in Ukraine]. Socio-Economic Problems and the State. 16 (1), 15-23.
7. Фуштей Л.Л. Сучасні тенденції розвитку галузей м'ясопродуктового підкомплексу України. POLISH JOURNAL OF SCIENCE № 27, 2020
8. OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025
9. Шуст О.А. Ринок продукції м'ясного скотарства в Україні: теоретико-прикладні аспекти розвитку та регулювання : монографія / О.А. Шуст. – Біла Церква, 2011. – 336 с.
10. Agravery.com
11. Інформаційно-аналітичний звіт по ринкам м'ясних виробів за квітень-травень <https://issuu.com/ukrainian-food/docs/>
12. <https://usba.com.ua/analiz-rinku-yalovichini-ukraini>
13. http://eapk.org.ua/sites/default/files/eapk/2018/11/eapk_2018_11_p_44_54.pdf
14. Чорноротов О.Г. Аналіз ринку тваринництва та виробництва м'яса та м'ясопродуктів України. //Мясные технологии. – 2011. – №7.– С.25–30.
15. Шуст О.А. Ринок продукції м'ясного скотарства в Україні: теоретико-прикладні аспекти розвитку та регулювання : монографія / О.А. Шуст. – Біла Церква, 2011. – 336 с.
16. Mesel–Veseliak, V.Ya. and Mazurenko, O.V. (2004), Rozvytok miasoproduktovoho pidkompleksu Ukrainy [Development of meat products subcomplex in Ukraine], NNTS IEA, Kyiv, Ukraine, 198 p.